

הַלְבוֹת שַׁבַּת פָּרָק ו

א. אָסוּר לומר לגוי, לעשות לנו מלאכה בשבת אף על פי שאינו מצוה על השבת, ואף על פי שאמר לו מקדם השבת, ואף על פי שאינו צריך לאותה מלאכה, אלא לאחר השבת; ודבר זה, אסורו מדברי סופרים, כדי שלא תהיה שבת קלה בעיניהן, ויבואו לעשות בעצמן.

ב. גוי שעשה מלאכה מעצמו בשבת אם בשביל ישראל עשה אותה אסור להנות באותה מלאכה עד מוצאי שבת, ומתין בכדי שתעשה: והוא שלא יהא הדבר בפרהסיא, עד שידעו בו רבים שדבר זה בשביל פלוני הוא נעשה בשבת. ואם בשביל עצמו בלבד עשה, מתר להנות בה בשבת.

ג. פיצד: גוי שהדליק את הנר, משתמש לאורו ישראל; ואם בשביל ישראל, אסור. עשה כבש לירד בו מן הספינה, ירד אחריו ישראל; ואם בשביל ישראל, אסור. מלא מים להשקות בהמתו, משקה אחריו ישראל; לקט עשבים להאכיל לבהמתו, מניח ישראל בהמתו לאכל מהן: והוא, שלא יהא הגוי מכיר לאותו ישראל שמו ירבה במלאכתו בשבילו, ונמצא עושה בשביל ישראל. וכן כל דבר שאפשר להרבות בו לא יהנה בו בשבת, אלא אם כן אינו מכירו.

ד. אבל דבר שאין בו להרבות ולמעט, כגון נר וכבש, הואיל ועשה בשביל עצמו, נהנה אחריו ישראל בשבת ואף על פי שהוא מכירו. נר הדלוק במסבה בשבת אם רב ישראל, אסור להשתמש לאורה, שהמדליק, על דעת הרב מדליק; ואם רב גויים, מתר להשתמש לאורה; מחצה למחצה, אסור. נפלה דלקה בשבת, ובא גוי לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה, מפני שאין שביטתו עלינו; וכן כל פיוצא בזה.

ה. מת שעשו לו גויים ארון, וחפרו לו קבר בשבת, או הביאו לו חלילין לספר בהן אם בצנעה ימתין בכדי שיעשו למוצאי שבת, ויקבר בו. ואם היה הקבר בסרטיה גדולה, והארון על גביו, וכל העוברים והשבים אומרים שזה שהנכרים עושין עכשו בשבת, לפלוני הוא הרי זה לא יקבר בו אותו ישראל עולמית, מפני שהוא בפרהסיא. ומת לקבר בו ישראל אחר והוא, שימתין בכדי שיעשה. וכן כל פיוצא בזה.

ו. גוי שהביא חלילין בשבת למת אף על פי שהביאן מצד החומה ימתין למוצאי שבת כדי שיבואו ממקום קרוב, ואחר כך יספדו בהן: שמוא בלילה הביאום ממקום אחר עד החומה, ובבקר נכנסו בהן. ואם ידע בודאי שממקום פלוני הביאום בשבת, ימתין כדי שיבואו מאותו מקום אחר השבת והוא שלא יהא הדבר בפרהסיא גדולה, כמו שאמרנו.

ז. עיר שישראל וגויים דרין בתוכה, והיתה בה מרחץ המרחצת בשבת אם רב גויים, מתר לרחץ בה למוצאי שבת מיד; ואם רב ישראל, ימתין בכדי שיחמו חמיו: שבשביל הרב הוחמו. מחצה למחצה, ימתין בכדי שיחמו חמיו. וכן כל פיוצא בזה.

ח. ישראל שאמר לגוי לעשות לו מלאכה זו בשבת אף על פי שעבר ומכין אותו מכת מרדות מתר לו להנות באותה מלאכה לערב, אחר שימתין בכדי שתעשה. ולא אסרו בכל מקום עד

שִׁמְתִּין בְּכִדִּי שְׁיַעֲשׂוּ, אֲלֹא מִפְּנֵי דְבַר זֶה: שְׂאֵם תֹּאמַר יְהִי מִתֵּר מִיַּד שְׂמָא יֹאמַר לְגוֹי לַעֲשׂוֹת לוֹ, וַיִּמָּצֵא הַדָּבָר מוֹכֵן מִיַּד; וְכִיּוֹן שְׂאֲסֵרוּ עַד שִׁמְתִּין בְּכִדִּי שְׁיַעֲשׂוּ, לֹא יֹאמַר לְגוֹי לַעֲשׂוֹת לוֹ, שְׁהָרִי אֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּר כָּלוּם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְעַכֵּב לְעֶרֶב בְּכִדִּי שְׁיַעֲשׂה דְבַר זֶה שְׁנַעֲשֶׂה בַשַּׁבָּת.

ז. דְּבַר שְׂאֵינוֹ מְלֹאכָה, וְאֵין אֲסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ בַּשַּׁבָּת אֲלֹא מִשּׁוּם שַׁבָּת מִתֵּר לְיִשְׂרָאֵל לֹאמַר לְגוֹי לַעֲשׂוֹתוֹ בַּשַּׁבָּת: וְהוּא, שִׁיְהִיָּה שֵׁם מְקַצֵּת חֲלִי, אוֹ יְהִיָּה צָרִיךְ לְדָבָר צָרָךְ הֶרְבֵּה, אוֹ מִפְּנֵי מִצְוָה.

י. כִּיצַד: אוֹמַר יִשְׂרָאֵל לְגוֹי לַעֲלוֹת בְּאֵילָן בַּשַּׁבָּת אוֹ לְשׁוּט עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כִּדִּי לְהִבִּיא לוֹ שׁוֹפָר, אוֹ סִכִּין לְמִילָה; אוֹ מִבִּיא לוֹ מַחְצֵר לְחֲצֵר שְׂאֵין בִּינְיָהֶן עֲרוּב, מִיָּם חֲמִין לְהִרְחִיץ בָּהֶם קָטָן אוֹ מִצְטַעַר. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּזֶה.

יא. הַלּוֹקֵחַ בֵּית בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִתֵּר לוֹ לֹאמַר לְגוֹי לְכָתֵב לוֹ הַשְּׁטֵר בַּשַּׁבָּת שְׂאִמְרָה לְגוֹי, אֲסוּרָה מִדְּבָרֵי סוּפְרִים, וּמִשּׁוּם יִשׁוּב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא גָזְרוּ בְּדָבָר זֶה. וְכֵן הַלּוֹקֵחַ בֵּית מֶהֶם בְּסוּרִיָּה, שְׁסוּרִיָּה כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְדָבָר זֶה.

יב. פּוֹסֵק אָדָם עִם הַגּוֹי עַל הַמְּלֹאכָה וְקוֹצֵץ דָּמִים, וְהַגּוֹי עוֹשֶׂה לַעֲצָמוֹ; וְאֵף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּשַּׁבָּת, מִתֵּר. וְכֵן הַשּׁוֹכֵר אֶת הַגּוֹי לְיָמִים הֶרְבֵּה מִתֵּר, אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּשַּׁבָּת. כִּיצַד: כְּגוֹן שֶׁשָּׂכַר הַגּוֹי לְשָׁנָה אוֹ לְשָׁתַיִם, שִׁיכָתֵב לוֹ אוֹ יֵאָרֵג לוֹ הָרִי זֶה כּוֹתֵב וְאוֹרֵג בַּשַּׁבָּת, וּמִתֵּר, כְּאֵלּוֹ קָצֵץ עֵמּוֹ שִׁיכָתֵב לוֹ סֵפֶר אוֹ שִׁיֵּאָרֵג לוֹ בְּגָד, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל עֵת שִׁירְצָה. וְהוּא שְׁלֹא יִחְשֹׁב עֵמּוֹ, יוֹם יוֹם.

יג. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּצִנְעָה, שְׂאֵין הַכֹּל מִפִּירִים שְׂזוֹ הַמְּלֹאכָה הַנַּעֲשִׂית בַּשַּׁבָּת, שְׁלִישְׁרָאֵל הִיא; אֲבָל אִם הִיתָה יְדוּעָה וְגִלּוּיָה וּמִפְרָסְמֵת, אֲסוּרָה שֶׁהֲרֹאָה אֶת הַגּוֹי עוֹשֶׂה, אֵינוֹ יוֹדֵעַ שְׁקָצֵץ, וְאוֹמַר שֶׁפְּלוֹנִי שָׂכַר הַגּוֹי לַעֲשׂוֹת לוֹ, בַּשַּׁבָּת.

יד. לְפִיכָךְ הַפּוֹסֵק עִם הַגּוֹי לְבָנוֹת לוֹ חֲצֵרוֹ, אוֹ כּוֹתֵלוֹ, אוֹ לְקַצֵּר אֶת שְׂדֵהוּ, אוֹ שֶׁשָּׂכְרוֹ שָׁנָה אוֹ שְׁתַּיִם לְבָנוֹת לוֹ חֲצֵר, אוֹ לְטַע לוֹ פֶּרֶם אִם הִיתָה הַמְּלֹאכָה בְּמִדְיָנָה, אוֹ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם אֲסוּר לוֹ לְהִנִּיחַן לַעֲשׂוֹת בַּשַּׁבָּת, מִפְּנֵי הָרֹאִים שְׂאֵינָם יוֹדְעִים שְׁפָסֵק; וְאִם הִיתָה הַמְּלֹאכָה חוּץ לְתְּחוּם מִתֵּר, שְׂאֵין שֵׁם יִשְׂרָאֵל שִׁירְאָה אֶת הַפּוֹעֲלִין, כְּשֶׁהֵן עוֹשִׂין בַּשַּׁבָּת.

טו. וְכֵן מִתֵּר לְאָדָם לְהַשְׁכִּיר כֶּרֶם אוֹ שְׂדֵהוּ לְגוֹי, אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא זוֹרְעֵן וְנוֹטְעֵן בַּשַּׁבָּת, שֶׁהֲרֹאָה יוֹדֵעַ שֶׁשְׂכוּרֵין הֵן, אוֹ בְּאִרְסוֹת יָרֵד לָהֶן. וְדָבָר שֶׁשֵׁם יִשְׂרָאֵל בְּעָלְיוֹ קְרוִי עָלָיו, וְאֵין דָּרָךְ רַב אֲנָשִׁי אוֹתוֹ הַמָּקוֹם לְהַשְׁכִּירוֹ, אוֹ לְתַנּוֹ בְּאִרְסוֹת אֲסוּר לְהַשְׁכִּירוֹ לְגוֹי: מִפְּנֵי שֶׁהַגּוֹי עוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם מְלֹאכָה בַּשַּׁבָּת, וְהוּא נִקְרָא עַל שֵׁם הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּעָלָיו.

טז. מִתֵּר לְהַשְׂאִיל כֵּלִים וּלְהַשְׁכִּירָן לְגוֹי, וְאֵף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בָּהֶן מְלֹאכָה בַּשַּׁבָּת מִפְּנֵי שְׂאֵין אָנוּ מַצּוּיִם עַל שְׁבִיתַת הַכֵּלִים; אֲבָל בְּהִמָּתוֹ וְעַבְדּוֹ, אֲסוּר מִפְּנֵי שְׂאֵנוּ מַצּוּיִן עַל שְׁבִיתַת בְּהֵמָה וְעַבֵּד.

יז. הַמִּשְׁתַּתֵּף עִם הַגּוֹי בְּמְלֹאכָה, אוֹ בְּסִחּוּרָה, אוֹ בְּחִנּוּת אִם הִתְנֶה בְּתַחֲלָה שִׁיְהִיָּה שָׂכַר הַשַּׁבָּת לְגוֹי לְבָדוֹ אִם מַעֲטֵא אִם הֶרְבֵּה, וּשְׂכָר יוֹם אֶחָד כְּנֶגֶד יוֹם הַשַּׁבָּת לְיִשְׂרָאֵל לְבָדוֹ מִתֵּר. וְאִם לֹא

התנו מבִּתְחָלָה כְּשִׁיבוֹאוֹ לַחֲלָק, נוֹטֵל הַגּוֹי שְׂכָר הַשָּׁבָתוֹת כָּלֶן לְבָדּוֹ, וְהַשָּׂאָר חוֹלְקִין אוֹתוֹ; וְאִינוּ מוֹצִיא לוֹ כָּלוּם כִּנְגַד יוֹם הַשָּׁבָת, אֲלָא אִם כֵּן הִתְנָה בְּתַחֲלָה. וְכֵן אִם קָבְלוּ שָׂדֶה בַּשָּׁבָת, דִּין אֶחָד הוּא.

יח. אִם לֹא הִתְנוּ, וּבָאוּ לַחֲלָק הַשָּׂכָר, וְלֹא הָיָה שְׂכָר שַׁבָּת יָדוּעַ יֵרָאֶה לִּי שֶׁהַגּוֹי נוֹטֵל לְבָדּוֹ שְׂבִיעַ הַשָּׂכָר, וְהַשָּׂאָר חוֹלְקִין. הַנּוֹתֵן מַעוֹת לַגּוֹי לְהַתְעַסֵּק בָּהֶן אֵף עַל פִּי שֶׁהַגּוֹי נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בַּשָּׁבָת, חוֹלֵק עִמּוֹ שְׂכָר בְּשׁוּוֹה; וְכֵן הוֹרוּ כָּל הַגָּאוֹנִים.

יט. לֹא יִתֵּן אָדָם בְּעֶרֶב שַׁבָּת כָּלִים לְאֶמֶן גּוֹי לַעֲשׂוֹתָן, אֵף עַל פִּי שְׁפָסֵק עִמּוֹ אֲלָא בְּכַדִּי שְׂיֵצֵא בָּהֶן מִבֵּיתוֹ, קֹדֶם שֶׁחֲשָׁכָה; וְכֵן לֹא יִמְכֹּר אָדָם חֲפָצוֹ לַגּוֹי, וְלֹא יִשְׁאִילֵנוּ, וְלֹא יִלְוֵנוּ, וְלֹא יִמְשַׁכְּנֵנוּ, וְלֹא יִתֵּן לוֹ בְּמִתְנָה אֲלָא בְּכַדִּי שְׂיֵצֵא בְּאוֹתוֹ חֲפֵץ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ, קֹדֶם הַשָּׁבָת: שְׁכַל זְמַן שֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ, אֵין אָדָם יוֹדֵעַ אִמְתִּי נָתַן לוֹ; וְכִשְׂיֵצֵא הַגּוֹי מִבֵּיתוֹ בַּשָּׁבָת, וְחֲפֵץ יִשְׂרָאֵל בִּידּוֹ, יֵרָאֶה כְּמִי שֶׁהִלְוֵהוּ לַגּוֹי אוֹ מִשְׁכְּנוֹ אוֹ פָּסֵק עִמּוֹ אוֹ מָכַר לוֹ, בַּשָּׁבָת.

כ. הַנּוֹתֵן אַגְרָת לַגּוֹי לְהוֹלִיכָהּ לְעִיר אַחֶרֶת אִם קָצָץ עִמּוֹ שְׂכָר הוֹלְכָהּ מִתֵּר, וְאִפְלוּ נִתְּנָה לוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשָׁכָה: וְהוּא שְׂיֵצֵא בָּהּ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ, קֹדֶם הַשָּׁבָת. וְאִם לֹא קָצָץ אִם יֵשׁ בְּמַדִּינָה אָדָם קְבוּעַ שֶׁהוּא מְקַבֵּץ הָאֲגָרוֹת וְשׁוֹלַח אוֹתָם לְכָל מַדִּינָה וּמַדִּינָה עִם שְׁלוּחָיו, מִתֵּר לָתֵת לַגּוֹי הָאֲגָרָת: וְהוּא שְׂיִהְיֶה שָׁהוּת בְּיוֹם כְּדִי שְׂיַגִּיעַ לְבֵית הַסֵּמוּךְ לַחֲוֹמָה, קֹדֶם הַשָּׁבָת שְׂמָא זֶה שְׂמַקְבֵּץ הָאֲגָרוֹת וְשׁוֹלְחָן, בֵּיתוֹ סֵמוּךְ לַחֲוֹמָה הוּא. וְאִם אֵין שֵׁם אָדָם קְבוּעַ לָכֶךָ, אֲלָא הַגּוֹי שְׁנוֹתְנִין לוֹ הָאֲגָרָת, הוּא שְׂמוֹלִיכָהּ לְעִיר אַחֶרֶת אֲסוּר לְשַׁלַּח בְּיַד גּוֹי הָאֲגָרָת לְעוֹלָם, אֲלָא אִם כֵּן קָצָץ לוֹ דָּמִים.

כא. גּוֹי שֶׁהֵבִיא חֲפָצָיו בַּשָּׁבָת, וְהִכְנִיסָן לְבֵית יִשְׂרָאֵל מִתֵּר; וְאִפְלוּ אָמַר לוֹ הַנִּיחֵן בְּזוּיַת זֶה, הֲרִי זֶה מִתֵּר. וּמִזְמִינִין אֶת הַגּוֹי בַּשָּׁבָת, וְנוֹתְנִין לְפָנָיו מְזוֹנוֹת לְאָכְלָן; וְאִם נָטְלָן וַיֵּצֵא אֵין נִזְקָקִין לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׂבִיתָתוֹ עֲלֵינוּ. וְכֵן נוֹתְנִין מְזוֹנוֹת לְפָנָיו הַכֹּלֵב בַּחֲצֵר; וְאִם נָטְלָן וַיֵּצֵא, אֵין נִזְקָקִין לוֹ.

כב. מִי שֶׁהָיָה בָּא בְּדֶרֶךְ, וְקָדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם, וְהָיָה עִמּוֹ מַעוֹת נוֹתֵן פִּיסוֹ לְנֹכְרִי לְהוֹלִיכּוֹ לוֹ, וְלְמוֹצָאֵי שַׁבָּת לּוֹקְחוֹ מִמֶּנּוּ. וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן לוֹ שְׂכָר עַל זֶה, וְאֵף עַל פִּי שֶׁנָּתְנוּ לוֹ מִשְׁחָשָׁכָה מִתֵּר: מִפְּנֵי שֶׁאָדָם בָּהוּל עַל מְמוֹנוֹ, וְאִי אִפְשָׁר שִׁישְׁלִיכּוּ; וְאִם לֹא תִתִּיר לוֹ דָּבָר זֶה, שְׂאִין אֲסוּרוֹ אֲלָא מִדְּבָרֵי סוּפְרִים יָבוֹא לְהֵבִיאוֹ בִּידּוֹ, וְעוֹבֵר עַל מְלָאכָה שְׁלִתּוּרָה.

כג. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּכִיסוֹ; אֲבָל מְצִיאָהּ, לֹא יִתֵּן לְנֹכְרִי, אֲלָא מוֹלִיכָהּ, פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת.

כד. יִשְׂרָאֵל שֶׁעָשָׂה מְלָאכָה בַּשָּׁבָת אִם עָבַר וְעָשָׂה בְּזִדּוֹן, אֲסוּר לוֹ לְהֵנֹת בְּאוֹתָהּ מְלָאכָה לְעוֹלָם; וְשָׂאָר יִשְׂרָאֵל, מִתֵּר לָהֶם לְהֵנֹת בָּהּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת מִיד: שְׁנֵאמַר "וּשְׁמַרְתֶּם, אֶת-הַשָּׁבָת, כִּי קֹדֶשׁ הִיא" (שְׁמוֹת לא, יד) הִיא קֹדֶשׁ, וְאֵין מַעֲשִׂיהָ קֹדֶשׁ. כִּיצַד: יִשְׂרָאֵל שֶׁבָשַׁל בַּשָּׁבָת בְּמִזִּיד, לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֹאכֵל לְאַחֲרִים; אֲבָל לוֹ, לֹא יֹאכֵל עוֹלָמִית. וְאִם בָּשַׁל בְּשִׁגְגָה לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יֹאכֵל, בֵּין הוּא בֵּין אַחֲרִים, מִיד. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּזֶה.

כה. פִּרוֹת שְׂיֵצְאוּ חוּץ לְתַחוּם, וְחִזְרוּ בְּשׁוּגָג, יֹאכְלוּ בַּשָּׁבָת,

שְׁהָרִי לֹא נַעֲשֶׂה בְּגוֹפֶן מַעֲשֶׂה, וְלֹא נִשְׁתַּנּוּ; בְּמִזִּיד, לֹא יֵאָכְלוּ
עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת.

כו. הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְשֹׁמֵר לוֹ אֶת הַפָּרָה וְאֶת הַתִּינוּק, לֹא
יִתֵּן לוֹ שְׂכָרוֹ שֶׁלִּשְׁבַּת לְפִיכָךְ אֵין אַחֲרִיּוֹת שַׁבָּת עָלָיו; וְאִם הָיָה
הַשְּׂכִיר שְׂכִיר שַׁבָּת אוֹ שְׂכִיר שָׁנָה, נּוֹתֵן לוֹ שְׂכָרוֹ מִשְׁלֵם לְפִיכָךְ
אַחֲרִיּוֹת שַׁבָּת עָלָיו. וְלֹא יֹאמַר לוֹ, תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁלִּשְׁבַּת, אֲלֵא
אוֹמֵר לוֹ תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁלִּשְׁנָה, אוֹ שֶׁלַּעֲשָׂרָה יָמִים.